

УДК 327.328.182(043)

СВІТОВІ ВИКЛИКИ, ЩО ПОСТАЛИ ПЕРЕД УРЯДОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ: ТЕЗИ ДО ДИСКУСІЇ

ЛОМАКІНА Т.А.,
аспірантка Донецького державного
університету управління,
генеральний директор
Громадської організації
«Фонд розвитку Маріуполя»

У статті проаналізовані державні комунікації та їх вплив на суспільство. Висвітлений рівень довіри громадян до державних комунікацій. Визначені глобальні виклики, що постають у системі комунікацій.

Ключові слова: комунікації, державні комунікації, довіра.

В статье проанализированы государственные коммуникации и их влияние на общество. Показан уровень доверия граждан к правительственным коммуникациям. Определены глобальные вызовы, которые возникают в системе коммуникаций.

Ключевые слова: коммуникации, государственные коммуникации, доверие.

The article analyzes government or state communications and their phenomenon in society. The level of citizens' trust in government communications has been analyzed. The global challenges that arise in the system of communications are identified.

Key words: communications, government communications, trust.

Постановка проблеми. Системна криза в економіці та політиці, що проявилася по всьому світу, відобразилася на довірі людей до держав, урядів, політиків. Edelman Trust Barometer в 2017 році зафіксував найнижчий рівень довіри населення до чотирьох ключових інститутів – держави, ЗМІ, недержавних організацій, бізнесу – за весь період замірювань у цих сегментах [1].

Проведений останніми роками в низці європейських країн протягом чотирьох років Re.Cri.Re. аналіз показав, що зараз люди сприймають інститути влади як частину проблем у державі через їх нездатність забезпечити захист від потрясінь, під впливом яких перебувають країни та громадяни. Розчарування пов'язане насамперед з тим, що очікування громадян від урядів формувалися під впливом зобов'язань, які не були виконані [2]. І тому невдоволення якістю життя підсилювалося невдоволенням діями урядів.

Оскільки довіра до урядів є одним із базових елементів легітимності та впровадження у дію прийнятих рішень, що стосуються політики держави, то треба з усією відповідальністю віднестися до цих даних та розробити заходи щодо дієвих змін у державних комунікаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У поданій статті проаналізовані останні публікації таких авторів, як В. Мазур [3], В. Яблонський, С. Самойленко,

А. Кохан, С. Вольстенхольм, Д. Банкаускайте, О. Радченко [4] та інші, розглянуті результати дослідження проекту ЄС «Між уявленням про кризу і кризою уявлень – RE.CRI.RE» [2]. Вивчені матеріали англomовних публікацій Dr. Nir Kossovsky «Reputation Risk Explosion» [5], організації Edelman Trust Barometer, а також презентація «A state of sharing – Relevant trends for government communication», яка розроблена Інформаційно-комунікаційною службою уряду Нідерландів.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є проведення аналізу поточної ситуації у сфері державних комунікацій та пропозиція низки гіпотез щодо шляхів формування механізмів ефективних державних комунікацій у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аристотель дає визначення ролі комунікації у формуванні перших держав. Він акцентує увагу на тому, що основою будь-якого об'єднання є спілкування про спільні інтереси, і заради обслуговування довготермінових потреб люди, спілкуючись, об'єднувались у сім'ї, поселення та в перші держави. [1]. Тому роль державних комунікацій надзвичайна, і саме політичні й урядові комунікації мають формувати очікування громадян відносно спільних благ, які створюються завдяки спільним зусиллям.

Питання комунікації органів державної влади України зараз досліджують такі українські вчені: В. Мазур. [3], В. Яблонський, С. Самойленко, А. Кохан та інші [4]. Досвід інших країн у державних комунікаціях, що пропонується для розгляду в Україні, бачимо у роботах С. Вольстенхольма, Д. Банкаускайте, О. Радченко [4] та інших.

Англійський науковець Даррен Дж. Ліллекер проаналізував більше 50 концептів, теорій, стратегій та видів діяльності, пов'язаних із політичною комунікацією у публічній сфері політики та державного управління. Він зазначає, що «політична комунікація – це своєрідний вид політичних відносин, без яких неможлива динаміка сучасного політичного процесу. Значення її недооцінити неможливо, оскільки люди, як відомо, здатні оцінювати дії, в тому числі й політичні, лише за наявності певного обсягу знань та інформації. Їх і повинна забезпечити політична комунікація» [6].

Політичні функції мас-медіа в країнах з різними політичними системами визначив та узагальнив німецький дослідник Герд Штротмайер [7]. Згідно з його концепцією, первинні політичні функції мас-медіа полягають у забезпеченні відкритості та формуванні загальнодоступного простору; вторинні (це інформація і контроль) – повинні інформувати громадськість і контролювати політиків. Функціями третього рівня автор вважає такі: політична соціалізація та інтеграція, політичне навчання та виховання, формування громадської думки та політичної волі. Політичні функції ЗМІ виконують у взаємодії з громадськістю, яку автор визначає як комунікаційну систему [7].

Оскільки громадяни оцінюють важливість інформації на підсвідомому рівні, державна комунікація через ЗМІ може бути ефективною лише по відношенню до тих громадян, хто спочатку вірить джерелу комунікації та/або особі, яка цю інформацію представляє. За результатами опитувань Edelman Trust Barometer по всьому світу респонденти відчують, що вони зазнають суттєвих

наслідків у результаті діяльності ЗМІ, які не виконують своїх обов'язків. Ці наслідки відображені в таблиці 1 [1].

Таблиця 1

Наслідки розповсюдження неправдивої інформації

Наслідки	Твердження	Відсоток респондентів
Втрата розуміння, де істина	Я не впевнений, що правда, а що ні	59%
Втрата довіри до лідерів уряду	Я не знаю, кому з політиків можна довіряти	56%
Втрата довіри до бізнесу	Я не знаю, кому з компаній чи брендів можна довіряти	42%

Як бачимо із таблиці, брак довіри до ЗМІ робить свій внесок у формування недовіри в суспільстві до влади й бізнесу, які для розповсюдження власної інформації користуються засобами масової інформації як каналом комунікації. У той же час громадяни мають очікування по відношенню до ЗМІ, наведені в таблиці 2 [1].

Таблиця 2

Очікування респондентів від ЗМІ

Якісного захисту інформації від фальшивих новин	36%
Навчання людей важливим питанням	50%
Інформації про хороші життєві рішення	45%

Наведені дані свідчать, що, якщо бажаємо змінити ставлення громадян до державних комунікацій, частиною екосистеми яких є засоби масової інформації, останнім треба також змінюватись, у відповідності до очікувань громадян.

Світова системна криза має своє відображення і на подіях в Україні. Про це, зокрема, свідчать дані останніх соціологічних досліджень GfK Ukraine [7], яке проводилося протягом 2014 – 2017 років на замовлення Міжнародного Республіканського Інституту. Розглянемо дані дослідження в Україні у грудні 2017 року (див. таблицю 3).

Таблиця 3

Результати опитування громадян України.

Питання щодо перебігу справ в Україні	Так	Ні
Як Ви вважаєте, загалом, справи в Україні йдуть у правильному напрямку?	13%	
Як Ви вважаєте, загалом, справи в Україні йдуть у неправильному напрямку?	71%	
Питання щодо схвалення громадянами дій влади	схвалюю	не схвалюю
Ви схвалюєте чи не схвалюєте діяльність Президента України Петра Порошенка?	14%	77%
Ви схвалюєте чи не схвалюєте діяльність Кабінету Міністрів під керівництвом Володимира Гройсмана?	16%	77%
Ви схвалюєте чи не схвалюєте діяльність Верховної Ради України?	8%	86%

Також слід відзначити, що відомі українські політичні діячі мають суттєвий антирейтинг, що коливається від 54 до 86% [8].

Наведенні результати опитування підтверджують світові тренди про зростання недовіри до влади в різних державах через операційну неспроможність державних інститутів виконати всі зобов'язання, які сформували очікування громадян, і це призводить до негативних оцінок дій державних діячів [9]. На нашу думку, довіра і підтримка народжуються з виконання обіцяного, з віри у добрі наміри, з близького та зрозумілого спілкування про блага та потреби, які цікавлять громадян сьогодні, з каналів комунікації, що мають кредит довіри громадян. Тому зараз слід докладати значних зусиль, щоб відновити довіру громадян до влади та політик, що впроваджуються нею.

Формування ефективних державних механізмів комунікації є пріоритетним завданням урядів сьогодні. Безумовно, вагомий внесок був зроблений українськими та міжнародними дослідниками питань державних комунікацій, але, на наш погляд, додаткового розкриття потребує тема, чому та заради чого громадяни й уряд мають відновити довіру один до одного, щоб надалі будувати розвиток країни разом.

Тому метою статті є проведення аналізу поточної ситуації у сфері державних комунікацій та пропозиція низки гіпотез щодо шляхів формування механізмів ефективних державних комунікацій у сучасних умовах. Вважаємо, що державні комунікації можуть бути визначені як вся діяльність установ та організацій державного сектору, яка спрямована на передачу та обмін інформацією, насамперед, з метою презентації та пояснення урядових рішень і дій, сприяння легітимізації цих втручань та реформ, на захист визнаних цінностей, на інформаційну підтримку надання державних послуг, на укріплення соціальних зав'язків та на інформування й підтримку громадян під час кризових подій.

У політичній комунікації беруть участь не тільки урядові організації, а й політичні партії, громадські організації, рухи, групи тиску та лідери думок. Одне з найповніших тлумачень сутності політичної комунікації було запропоновано Р. Шварценбергом, який визначає її як процес передачі політичної інформації, завдяки якому вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої і між політичною системою і соціальною системою. Триває безперервний процес обміну інформацією між індивідами та групами на всіх рівнях [9].

«Ви у державних комунікаціях більше не обираєте порядок денний. Його вам надає середовище та події, що відбуваються довкола», – стверджує Деніс Ландсберт-Нун із Burson-Marsteller, експерт з урядових комунікацій, який працював з урядами Польщі та Литви щодо інтеграції до ЄС [10].

Виокремимо виклики останніх років, що суттєво впливають на комунікації урядів у світі:

1) необхідність для урядів приймати рішення в умовах непрогнозованості подій, невизначеності сьогодення і майбутнього, складності та неоднозначності загальних умов і ситуацій [11];

2) зростання відкритості й прозорості державних витрат збільшує вимоги з боку громадян про скорочення цих витрат та ефективність державних послуг.

Тому уряди переводять частину державних функцій на вільний ринок замовлень, розділяючи відповідальність за якість з виконавцями [12];

3) зменшення ролі державних інституцій, як голосу влади, оскільки будь-яку інформацію можна знайти в Інтернеті з одним натисканням кнопки, та зростання негативного впливу фейкових новин, які державні інституції не в змозі контролювати;

4) зниження авторитету державних установ через неспроможність протистояти викликам світової кризи та надати дієвого захисту громадянам від її негативного впливу;

5) зростання розподілу між людьми за принципом «свої-чужі», нарощування виокремлення і протистояння до чужих людей, думок, реформ тощо;

6) зростання популізму в країнах на підґрунті триваючих конфліктів, стихійного лиха або інших кризових явищ.

Сьогодні необхідним є розвиток політичних систем, який можна визначити як зростання здатності політичної системи бути гнучкою, пристосовуватись до мінливих соціальних умов, а саме – вимог груп, нового співвідношення сил і ресурсів влади при збереженні й збільшенні можливостей для еліт і рядових громадян виконувати свої специфічні функції у справах управління суспільством і державою [13]. Тому, на наш погляд, формування бачення майбутнього, спільно визначена та зрозуміла мета може стати магнітом для всіх у складних комунікаційних системах. Мета створює культуру, а культура і спілкування мають формувати нову організаційну систему. Відповідно, організаційні мембрани повинні розчинитися для пошуку кращих рішень між різними організаціями, в тому числі державними. Трансформація урядових комунікацій залежить від особистої трансформації мислення і способу життя всіх учасників процесу. Ієрархія вже не спрацьовує, тому вирішальним стає вплив організації чи окремої людини.

До процесу створення спільного майбутнього важливо залучати всіх учасників політичного процесу, включаючи політичних діячів і політичні партії, які комунікують із громадянами та розробляють Програми-пропозиції для громадян дієвих змін на краще у майбутньому. Після виборів партії-переможці формуватимуть уряд та через участь у державному управлінні зобов'язані впроваджувати партійні програми. Але, як бачимо на прикладі України, партійці, приходячи до влади, починають розуміти, що обіцяне в умовах відсутності комунікацій та обмежених операційних можливостей у самих інститутах влади виконати неможливо. Перешкодами стають бюрократизм, роз'єднаність між державними органами, сповільнене прийняття рішень, орієнтування на короткострокові результати. Тому, партії та партійні діячі втрачають довіру людей.

Інший аспект, який заслуговує на увагу – всі традиційні політичні комунікації з громадою розраховані на те, що громадяни приймають всі рішення влади або підтримують ініціативи уряду, базуючись виключно на раціональному виборі. Але ці очікування, на жаль, не дають зараз бажаного результату. Люди продовжують втрачати довіру до влади, бо дії влади не відповідають очікуванням людей.

В останні роки багато вчених фіксують обмежену раціональність людей. Так, Re.Cri.Re. аналіз рекомендує враховувати інтерпретуючий і культурний характер поведінки людини. Це потрібно враховувати, як на етапі проектування нової політики, так і на етапі її імплементації. Люди бажають і можуть брати участь у формуванні політики змін, що стосується їхнього життя.

Цей крок узгоджується зі зростаючим визнанням значення культури у соціально-політичних процесах і, зокрема, в розробці політики й державних рішень. Культура – це постійна динаміка сприйняття, за допомогою якої люди інтерпретують світ і з точки зору якої вони відчують, думають і діють [2]. У кожного з нас є своє світосприйняття, яке спроможне змінити контекст початкового повідомлення. Це треба враховувати та передбачати можливість адаптації політик у громадах.

Виходячи з цього, Re.Cri.Re. проводив систематичний аналіз культурного середовища європейських суспільств, спрямований на те, щоб краще зрозуміти нинішній соціально-політичний та інституціональний кризовий сценарій. Метою цього аналізу було визначення критеріїв, що зорієнтують і підтримають державних діячів і політиків у їх зусиллях із розробки та здійснення політики, яка узгоджується з викликами кризи.

Цей підхід не стосується всіх видів політики. Він не прийнятний для універсальних політик. Однак більшість політик діють або в рамках одного культурного середовища – політики всередині культури, або за допомогою активізації культурних елементів (наприклад, цінностей, переконань, соціальних сценаріїв, дискурсивних практик), вони виступають в якості чинників втручання (наприклад, політика, що змінює систему шкільної освіти або закликає поважати етнічні, релігійні або культурні відмінності). Такі програми є прикладами політики через культуру.

Тому, дуже важливими посередниками у впровадженні системних змін та реформ мають стати органи місцевого самоврядування, які мають сьогодні близький контакт і постійне спілкування з мешканцями територій і громадськими об'єднаннями, неформальними спільнотами, рухами, профспілками, релігійними установами, спортивними клубами та іншими акторами громадянського суспільства. Через їх роль між державними установами та суспільством вони стають двосторонніми ланцюгами обміну важливою інформацією між керівниками держави та громадянами. Оскільки в громадських об'єднаннях учасники отримують інформацію про нову політику Уряду або інші суттєві зміни, які стосуються їх життя безпосередньо не від посадовців, як ініціаторів змін, а від лідера громадської думки, то такій інформації довірятимуть більше, оскільки людину знають і довіряють. Саме тому, людський чинник завжди буде одним із найважливіших, оскільки безпосереднє спілкування між людьми важко замінити чимось іншим.

Також важливо брати до уваги, що протягом століть групи людей поєднують символи, тому вони мають велике значення в їх житті. За допомогою символів групи людей формують власні життєві світи, відрізняють «своїх та чужих», будують взаємодію один з одним, і в цьому плані символи є певними формами регулювання соціальної поведінки. Це визначається насамперед тим, що будь-яка інформація, що сприймається людиною, є певним набором

візуальних і звукових символів. І кожна людина розшифровує її зміст у формулах, що мають для неї певний сенс [14].

У громадських об'єднаннях суб'єктивність окремих людей і груп формується окремими правилами, і вони досить близькі до обміну інформацією один з одним. І це сприяє формуванню довіри, процесу адаптації до нового. Відповідно, адаптивна роль ком'юніті в тому, щоб спробувати і зрозуміти інші контексти, саме тут люди можуть розвинути власні компетенції із взаємодії з іншими, несхожими людьми, ідеями, правилами поведінки [2]. Також люди в середині спільноти можуть виокремити ті дії, політики, рішення, які не можуть бути сприйнятими, через культурні, релігійні та інші світоглядні особливості груп людей. І тут важлива роль лідерів у тому, щоб виступити також посередниками, щоб повідомити про це владу. В свою чергу, державні діячі мають адаптувати політики та рішення до місцевих умов впровадження та сприйняття.

У державних комунікаціях слід також брати до уваги результати останніх досліджень, що вказують на те, що популізм та радикалізація приваблюють людей там, де через конфлікти, стихійні лиха або крайні прояви бідності немає місця для бачення майбутнього. І тому для людей у таких умовах єдиним способом сприйняття майбутнього стає страх і фаталізм. Re.Cri.Re. аналіз показує, що під час кризи люди не шукають вірне рішення, вони частіше прагнуть втекти від свого нинішнього стану [2].

Як зазначають Ельчард і Спруйт, привабливість популізму полягає в тому, що це політика надії. «... Як не парадоксально, популізм з'являється як політика надії – хтось, безсумнівно, каже відчайдушна політика надії – це політика, яка виражає надію на те, що там, де діючі партії та еліти не змогли, звичайний народ, здоровий глузд і політики, які дають голос людям, можуть знайти рішення, зупинити спад, повернутися до витоків, до суспільства. Пропонується повернення назад і це, безсумнівно, частково ностальгійний та романтизований погляд у минуле – виглядає добре і справедливо» [15].

Тому ті політичні діячі, які пропонують повернення до минулого, так популярні зараз у різних країнах. Але, насправді, вони не можуть зупинити процеси змін, що відбуваються у світі й країнах, в яких вони обрані громадянами, щоб повертатися в минуле [2]. А зростання їх популярності несе загрозу справжньому розвитку держави в інтересах її громадян.

«Популістам не так просто бути звичайними політиками чи вести бізнес, адже тоді вони втратять довіру тих, для кого політика є світом, проти якого вони протестують. Тому популістські партії й рухи, розуміючи це, пропонують та розвивають міф про катастрофічність реальної ситуації, яка, відповідно, вимагає постійної мобілізації. Така риторика не може постійно експлуатувати лише політичну тематику. І популісти переводять конфлікт у галузь моралі: йдеться вже не про політичні питання – податки, перерозподіл, економічну політику, а про моральність – патріотизм і зрадництво, чесність і лицемірство, добро і зло, релігійні символи й переконання. Якщо брати лише такий контекст, то вибори втрачають політичний сенс, тому що змагання відбувається не між альтернативними програмами державної політики, а між здатністю і вмінням маніпулювати емоціями виборців» [16].

Системна криза вимагає глибинних культурних інновацій від урядів, держав, муніципалітетів, тому що завдяки процесу глобалізації та прискоренню темпу обміну інформацією відбувається зміна уявлень про те, як люди думають про себе і про світ. Тому, щоб країни встояли підчас такого дрейфу, державні установи повинні відновити свою функцію проектування і керівництва суспільствами щодо можливих світових змін.

«Державні установи повинні знову представити майбутнє як основний параметр розробки політики; лише в довгостроковій перспективі можна розглянути поточні драматичні потрясіння та творчий синтез між сучасними конфліктуєчими інтересами, вимогами та динамікою. Потрібна нова інституціональна культура – політика бажання. З іншого боку, це не справжня інновація, а спосіб повернутися до формулювання бачення спільного майбутнього...» [2].

Отже, на сучасному етапі розвитку України, підсумовуючи наведене, вбачається за необхідне:

- формування спільного бачення майбутнього з розподілом у ньому нових ролей уряду і кожного громадянина;
- перехід від короткострокових до стратегічних планів розвитку з урахуванням прогнозування різних сценаріїв розвитку подій на національному, регіональному та місцевому рівнях;
- зміна курсу з «Країни бюрократів» до «Країни людей»; розробка і впровадження інноваційних форм міжрівневого інституціонального співробітництва та моделі демократії участі;
- зміцнення ролі організацій громадянського суспільства;
- розробка нової, орієнтованої на попит громадян адміністративної культури – інвестування в навчання й організаційні інновації для просування нової ідентичності та нового бачення того, що саме означає працювати на державній службі для громадян.

Це стратегічна мета, оскільки передбачає імплементацію принципів свободи дій та автономії інституційних рішень, завдяки чому державне управління може бути динамічним у взаємодії з запитом від громади. І саме на вирішення і висвітлення цих важливих питань пропонуємо розвернути роботу урядової комунікації, як єдиної системи, що має показати громадянам:

У яке майбутнє моєї країни я вірю?

Чому я маю довіряти уряду?

Чому я маю співпрацювати з урядом?

Висновки і перспективи подальших досліджень. У цій статті розглянуто виклики, що постали перед урядовими комунікаціями, з якими стикається більшість країн світу і Україна, зокрема. Доведено існування таких проблем, як потреба у трансформації засобів масової інформації у відповідності до очікувань громадян, недовіра до влади в різних державах, відсутність комунікацій та обмеженість операційних можливостей інститутів влади, потреба у прогресивному розвитку політичних систем. Вирішення зазначених проблем з урахуванням закордонного досвіду можливе за рахунок перерозподілу ролей, впровадження стратегічного планування, інноваційних форм співробітництва, а також оновлення адміністративної культури.

У наступних дослідженнях доцільно визначити найкращі організаційні моделі, підходи в комунікаціях між урядами та громадянами, а також описати, чому саме ці підходи надають доданої вартості державній політиці.

Література:

1. Щорічне глобальне дослідження Edelman TRUST BAROMETER у 2018 році. URL: <https://www.edelman.com/trust-barometer> (дата звернення 10.09.2018).
2. Аналіз у рамках проекту ЄС «Між уявленням про кризу і кризою уявлень». URL: <http://www.recrife.eu/> (дата звернення 14.09.2018).
3. Мазур В. Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні. *Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2011*: електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Дніпро, 11 серпня 2011 р.). Дніпро: ТОВ «ДКС-центр», 2011.
4. Національний інститут стратегічних досліджень при Кабінеті Міністрів України. Запровадження комунікації органів державної влади: зб.мат-лів наук.-практ. конф. / упоряд.: А.В. Баровська. Київ: Фенікс, 2016. 192 с. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Verstka_ost_ispr-2eea8.pdf (дата звернення: 15.09.2018).
5. Dr. Nir Kossovsky. Reputation Risk Explosion: Weaponization of Social Media, False News and Outsized Expectations Causing Increased Damage to Corporate Reputations. 2016. URL: <https://www.steelcityre.com/wp-content/uploads/2016/12/Reputation-Risk-December-2016.pdf> (дата звернення: 14.09.2018).
6. Лиллекер Д. Политическая коммуникация. Ключевые концепты / пер. с англ. С.И. Остнек. Харьков: Гуманитарный Центр, 2010. 300 с.
7. Штромайер Г. Політика і мас-медіа / пер. з нім. А. Орган. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 303 с.
8. Динаміка суспільно-політичних поглядів в Україні. Дослідження GfK Ukraine на замовлення Міжнародного Республіканського Інституту. Опитування проводилося по всій Україні (крім окупованих територій Криму і Донбасу) з 15 листопада по 14 грудня 2017. URL: https://www.iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/Ukraine%202017_12%20official_UA.pdf (дата звернення: 14.09.2018)
9. Политическая социология: в 3 ч. / за ред. Р.-Ж. Шварценберг. Москва: 1992. Ч. 1-3.
10. Комунікації в державних органах влади: посібник. Київ; Український кризовий медіа-центр, 2016. 100 с. URL: <https://www.slideshare.net/arynasatovska/s-72555611> (дата звернення: 14.09.2018)
11. Цимбал І.В. Світ VUCA як сучасний контекст інформаційних і суспільно-політичних змін: науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2015_17_10 (дата звернення: 14.09.2018)
12. Public Information and Communications Service. Ministry of General Affairs of the Netherlands. A state of sharing - Relevant trends for government communication. 2013. URL: <file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Packages/Microsoft>.

MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/01-a-state-of-share%20(1).pdf (дата звернення: 14.09.2018)

13. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка [2-е вид., доп. і перероб.]. Київ: Генеза, 2004. 736 с.

14. Ділі Джон. Основи семіотики / перекл. з англ. та наук. ред. Анатолій Карась. Київ: Арсенал, 2000. 232 с.

15. Elchardus M. & Spruyt B. Populism, Persistent Republicanism and Declinism: An empirical analysis of populism as a thin ideology. Government and Opposition. URL: <https://doi.org/10.1017/gov.2014.27> (дата звернення 15.09.2018).

16. Актуалізація популізму як один із проявів зростання психологічної тривожності суспільства в умовах глобалізації. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/9.1/33.pdf> (дата звернення: 14.09.2018).

The Re.Cri.Re analysis, which was conducted in recent years in a number of European countries, showed that today people perceive the institutions of power as part of the problems in the state because of their inability to provide protection from shocks under the influence of the countries and citizens. The disappointment is primarily connected with the expectations of citizens from governments which were formed under the influence of obligations that were not fulfilled. That is why frustration with the quality of life was aggravated by discontent with the actions of the governments.

The main purpose of this work is to conduct an analysis of the current situation in the field of state communications and offer a range of hypotheses regarding the ways of forming mechanisms of effective state communications in modern conditions.

The formation of effective state communication mechanisms is a priority task for governments today. Undoubtedly, Ukrainian and international researchers in the field of state communications made significant contributions. However, in our opinion, a topic why citizens and the government should build confidence with each other aiming at mutual further development needs additional disclosure.

One of the most comprehensive interpretations of the essence of political communication was proposed by R. Schwarzenberg, who defines it as a process of transfer of political information, through which it circulates from one part of the political system to another and between the political system and the social system.

The article indicates the main challenges of recent years that have a significant impact on the communication of governments in the world. These challenges are: the need of governments to make decisions in the event of unpredictable cases; increasing the openness and transparency of public spending increases the demands of citizens on reducing these costs and the efficiency of public services; reduction of the role of state institutions as a voice of power; an increase in the distribution of people based on the principle of "their own", increasing the isolation and confrontation with other people, thoughts, reforms, etc.; the growth of populism in countries on the ground of ongoing conflicts, natural disasters or other crisis phenomena.

Therefore, the formation of a vision of the future, a commonly defined and understandable goal can be a magnet for everyone in complex communication systems. The purpose is to create a culture; and culture and communication must

develop a new organizational system. The transformation of government communications depends on the personal thinking and lifestyle of all participants in the process.

УДК 338.24

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОЩАДЛИВЕ УПРАВЛІННЯ»

**ТОКАРЄВА У.Д.,
аспірантка Донецького
державного університету управління,
керівник Регіонального центру
навчання та розвитку
громадської організації
«Фонд розвитку Маріуполя»**

Трансформація практик публічного управління в Україні актуалізує пошук нових інструментів виконання функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Тому надзвичайну цікавість викликає практика використання принципів ощадливого мислення в роботі органів влади всіх рівнів. Методологія, що бере свої витoki в бізнес-процесах, наприкінці 90-их років була адаптована в публічному управлінні США, Великобританії, інших країн Європи. Вже є ряд напрацювань щодо застосування концепції ощадливого мислення в державному та муніципальному управлінні і в Україні. Автор статті надає огляд трансформації терміну ощадливого мислення, розглядаючи його визначення в контексті публічного управління.

Ключові слова: *ощадливе мислення, ощадливе виробництво, публічне управління, державне управління, лін, людські ресурси, методологія, втрати, менеджмент, Японія, США, послуги, якість.*

Трансформація практик публічного управління в Україні актуалізує пошук нових інструментів виконання функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Поэтому необычайный интерес вызывает практика использования принципов экономного мышления в работе органов власти всех уровней. Методология, которая берет свои истоки в бизнес-процессах, в конце девяностых годов была адаптирована в публичном управлении США, Великобритании, других стран Европы. Уже есть ряд разработок по применению концепции экономного мышления в государственном и муниципальном управлении и в Украине. Автор статьи дает обзор трансформации срока экономного мышления, рассматривая его определения в контексте публичного управления.

Ключевые слова: *экономное мышление, экономное производство, публичное управление, государственное управление, лен, человеческие*